

Skúli Sigurdsson

MIES VARJOISTA

Palkitun
islantilais-
dekkaristin
uutuus

DOCENDO

Mies varjoista

Skúli Sigurdsson

MIES VARJOISTA

Islannin kielestä suomentanut
Marjakaisa Matthíasson

DOCENDO

Ensimmäinen painos

Islanninkielinen alkuteos: Maðurinn frá São Paulo

Copyright © Skúli Sigurðsson 2023

First published in Icelandic by Drápa.

Published in the Finnish language by arrangement with Reykjavik
Literary Agency, Iceland, www.rla.is

Suomenkielisen laitoksen copyright © Marjakaisa Matthíasson
ja Docendo 2025

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

www.docendo.fi

**Pohjoismaiden
ministerineuvosto**

Denne oversættelse har fått stötte fra Nordisk Ministerråd.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on tukenut tämän teoksen
suomentamista.

Suomennos: Marjakaisa Matthíasson

Kansi: Justine Florio / Taittopalvelu Yliveto Oy

Taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-850-142-8

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@docendo.fi

- 1949** Tohtori Josef Mengele pakenee Argentiinaan entisten Kolmannen valtakunnan SS-joukkojen jäsenten avustamana.
- 1950** Adolf Eichmann pakenee Argentiinaan.
- 1959** Länsi-Saksa esittää Argentiinalle pyynnön luovuttaa Mengele. Mengele katoaa ennen kuin hänet ehditään luovuttaa.
- 1960** Israelin salainen palvelu Mossad kaappaa Eichmannin Buenos Airesista ja siirtää Israeliin.
- 1961** Mossad löytää Eichmannin ”oikean käden” Alois Brunnerin Damaskoksesta Syyriasta ja yrittää surmata hänet pommi-iskulla. Hän jää henkiin.
- 1962** Mossad sieppaa länsisaksalaisen tiedemiehen, joka työskentelee egyptiläisille ohjusten rakentamisen parissa. Hänestä ei sen koommin kuulla. Hieman myöhemmin egyptiläisen ohjustehtaan viisi työntekijää menehtyy Mossadin lähettämään kirjepommiin.
- 1965** Mossad ottaa hengiltä Herbert Cukursin Montevideossa, Uruguayssa. Latvialainen Cukurs osallistui maassaan juutalaisten joukkomurhaamiseen toisen maailmansodan aikana.
- 1972** Palestiinalainen terrorijärjestö Musta syyskuu tappaa yksitoista israelilaista urheilijaa Münchenin olympialaisissa Länsi-Saksassa.

1972-73 Kostona Münchenin terrori-iskusta Mossad ja Israelin armeija tappavat kahdeksan kuukauden aikana yhdeksän miestä, joilla on yhteyksiä Palestiinan vapautusjärjestöön ja palestiinalaisten sissiliikkeeseen. Heistä viisi oli Mustan syyskuun jäseniä.

1973 Mossad murhaa marokkolaisen Ahmed Bouchikhin Lillehammerissa Norjassa, jossa Bouchikhi työskenteli tarjoilijana. Hän oli tulossa elokuvateatterista kotiin raskaana olevan vaimonsa kanssa, kun Mossadin agentit väijyivät paria ja ampuivat häntä kaksitoista kertaa ennen kuin pakenivat paikalta.

Mossad erehtyi pitämään Bouchikhia Mustan syyskuun korkea-arvoisena jäsenenä. Hänellä ei ollut minkäänlaista yhteyttä terroristiryhmään tai muihin vastaaviin järjestöihin.

Donin Rostov, Neuvostoliitto

1942

1

Panssarivaunu kohosi ilmaan, kun kranaatti räjähti aivan sen edessä. Se putosi telaketjuilleen ryskyen ja rämisten.

Tykistön jyminä halkoi tulitusta epäsäännölliseen tahtiin, kranaatit suhahtelivat ohi. Savu peitti näkymän ja kirveli silmiä, korditiin ja räjähdysaineen saattoi haistaa. Sota- ja hätähuudot sekoittuivat toisiinsa. Ehkä osa huudoista kantautui panssarivaunusta sillan kupeesta.

Tankki oli yksi pienemmistä, tyyppiltään *Panzerkampfwagen II*, ja kuului *Wehrmachtin* ensimmäiseen *Panzer*-joukko-osastoon. Nyt se kävi Saksan muiden joukko-osastojen kanssa hyökkäykseen Donin Rostovin ja Bataiskin kaupunkeja vastaan Asovanmeren pohjukassa. Osaston sotilaat olivat tuskin havainneet räjähdystä taistelun jymyssä, mutta selvästikin puna-armeijan kanuunat olivat osuneet tankkiin.

SS 5 *Panzer*-joukko-osaston lääkäri, *Truppenarzt*, ryntäsi juoksuun. Luutnantti antoi määräyksen aloittaa tulitus lääkärin suojaamiseksi, kun tämä pinkoi panssarivaunua kohti. Hän oli nuori vänrikki, *Untersturmführer*, eikä luutnantti juuri tuntenut häntä. Tuossa tuokiossa lääkäri oli päässyt tankin luo ja kiipesi ketterästi takaa sen katolle. Kranaatti oli pirstonut tankin piipun, vaurioittanut runkoa edestä, ja kuuma teräs savusi.

Luukku aukeni siinä samassa, kun lääkäri kurottautui vetämään kahvasta. Vaistonvaraisesti hän vei kätensä avoimessa nahkakotelossa

olevalle Luger-pistoolilleen. Kun aukosta ilmestyivät nokiset kasvot, hän tajusi tilanteen heti ja ojensi kätensä auttaakseen miehen ylös. Miehen otsahaavasta vuoti verta, ja hän oli niin sekaisin, ettei päässyt omin avuin ulos tankista. Lääkäri tarvitsi kaikki voimansa vetääkseen miehen ulos.

"Der Fahrer, er lebt", mies huohotti, kun lääkäri oli onnistunut kiskomaan hänet ulos. *"Der Ladeschütze nicht."* Ajaja oli elossa, lataaja ei. Puhuja oli panssarivaunumiehistön johtaja, *der Kommandant*.

"Verstanden", lääkäri vastasi. Hän arvioi tilanteen niin, että kii-reellisempänä tehtävänä oli saada kuljettaja ulos kuin hoitaa johtajan haavat, ja kysyi, pääsisikö tämä itse suojaan tankin taakse.

Ensin mies ei näyttänyt ymmärtävän kysymystä, mutta sitten kuula osui torniin pamahtaen. Hän havahtui, nyökkäsi innokkaasti ja alkoi laskeutua tankin päältä. Kranaatti molskahti jokeen, räjähti ja vesipatsas kohosi korkealle ilmaan.

"Hallo?" lääkäri huusi ja kumartui avoimesta luukusta nähdäkseen paremmin. Hänen kasvoilleen pöllähti kuumaa ilmaa savun ja polttavan metallin hajun lisäksi. Ensin hän näki lataajan ruumiin ulkoa tunkeutuvassa haljussa valossa, kun räjähdys oli repinyt reiän runkoon. Kranaatin sirpale tai rungonkappale oli halkaissut miehen pään eikä hän voinut mitenkään olla enää hengissä. Lääkäri näki liikettä alemmassa tilassa.

"Hallo?" hän huusi uudestaan.

Silmäpari ilmestyi pimeydestä kuin vastaukseksi hänen tervehdykseensä. Lääkäri huusi, pääsisikö ajaja hänen luokseen. Hän ei mielellään laskeutuisi tankin sisään, se viivyttäisi pois pääsyä tulilinjalta. Kuin sanojen alleviivaukseksi ulkoa kuului vaimea räjähdys.

"Ja, einen Moment", ajaja vastasi.

Lääkäri kuuli hänen rymistelevän alhaalla ja pystyi erottamaan hänen liikkeensä, silmät olivat alkaneet tottua pimeyteen. Ulkopuolinen tulitus muistutti olemassaolostaan. Ajajan kasvot olivat

lähes mustat noesta ja savusta, mutta hän ei ollut loukkaantunut. Lääkäri ojensi kätensä auttaakseen hänet ylös.

"Geben Sie mir Ihre Hand", lääkäri huusi. Ajaja katsoi lääkärin ojennettuihin käsiin kuin ei tajuaisi mitä hyötyä niistä olisi. Hän ojensi oikean kätensä ja painoi vasemmalla rintaansa. Lääkärin avustamana hän pääsi ylös konekiväärien ammusryöpyn rummuttaessa tankkia. Käsikranaatti räjähti jossain lähellä ja ryöpytti pölyä ja multaa. He kompuroivat kiireesti tornista tankin taakse suojaan. Ajaja vingahti, kun hänen jalkansa osuivat maahan ja hän kaatui. Hänen toinen jalkansa oli loukkaantunut.

Lääkäri tarttui ajajan käsivarteen ja veti sen hartioilleen.

"Wir müssen laufen", hän sanoi. *Meidän on pakko juosta.*

Nilkan nyrjähdyksellä ei ollut merkitystä, sillä heidän oli pakko päästä suojaan. Lääkäri tukisi ajajaa, mutta hän ei ollut varma, kykenisikö kantamaan miehen vajaan viisikymmentä metriä suojamuurin luo. Hän kysyi ajajalta, oliko tämä valmis, ja mies nyökkäsi. Samassa käsikranaatti tärisytti tankkia ja he lähtivät matkaan.

Lääkärin tukemana ajaja pystyi melkein juoksemaan, mutta jalka antoi periksi joka askeleella. Viisikymmentä metriä oli pitkä matka ja he olivat sopiva maali avoimella kentällä joen tuntumassa. He eivät olleet päässeet kauas, kun konekiväärin tulitus voimistui, kuulat lennättivät ilmaan multaa ja ruohoa heidän ympäriltään. Saksalaiset vastasivat kuularyöppyyn. Käsikranaatti räjähti heidän takanaan, mutta puna-armeijan etulinjan miehet olivat liian kaukana, jotta heidän aseensa olisivat tavoittaneet heidät. Ajaja huohotti ja huokaili joka askeleella, hän kävi koko ajan painavammaksi kantamukseksi lääkärille, mutta ei antanut periksi.

"Weiter, weiter", lääkäri kannusti ja puri hammasta. Hänestä tuntui kuin selkä kihelmöisi, aivan kun seuraava kuula osuisi hänen.

Ajaja vastasi jotain käsittämätöntä. Puna-armeijan tulitus vaihtui nyt hajanaisemmalta, mutta luodit repivät yhä maata hänen ympäriltään. Lääkäristä tuntui kuin hän kuulisi tovereidensa kannustushuudot, hänestä tuntui, että jos hän kurottaisi kätensä, hän

voisi koskettaa hiekkasäkkejä. Luoti repäisi asetakin epoletin ja hiipaisi polttavan kuumana olkapäätä. Toisen luodin kuumuus tuntui polttona poskella.

Sitten he pääsivät linnoitukselle. Lääkäri irrotti otteensa ajajasta ja puolittain tönäisi hänet suojaan ja hyppäsi itse perässä. Kuin vahvistukseksi sille, kuinka täpärä tilanne oli ollut, puna-armeijan luotisade iskeytyi säkkeihin. He olivat pelastuneet.

Nuori *Obersoldat* juoksi heidän luokseen ja polvistui heidän viereensä, työnsi vesipullon lääkärille, joka oli korkeammassa asemassa. Lääkäri ravisti päätään ja viittasi ajajan suuntaan, joka tarttui pulloon ilomielin ja nieli vettä ahneesti.

”*Der Kommandant?*” lääkäri kysyi ja nousi toisen polvensa varaan tarkastelemaan ajajaa.

Obersoldat kertoi, että panssarivaunumiehistön johtaja oli luultavasti saanut aivotärähdyksen ja häneen pitäisi ommella muutama tikki, mutta muutoin mies oli vahingoittumaton. Hänet oli toimitettu *Sanitätsstaffelin*, lääkintämiesten hoidettavaksi. Saatuaan vahvistuksen, että johtaja oli turvassa, lääkäri ei kuullut hänestä enää muuta eikä ollut asiasta huolissaan.

Lääkäri huomasi nyt, että loukkaantuneen jalan lisäksi ajajalla oli harmaanvihreän takin rintamus veressä. Lääkäri luuli ensin, että mieheen oli osunut kranaatinsirpale tai luoti heidän paetessaan, mutta sitten hän näki, että ajajan käsi oli vahingoittunut. Hän tarkasti ajajan kehon ollakseen varma eikä löytänyt vammoja rinnasta tai luodinreikää selästä. Hän tiedusteli, oliko miehellä muita vammoja.

”*Nein, Herr Doktor*”, ajaja vastasi. Hänestä ei ollut tarpeen mainita nilkkaa. Hän ojensi vesipullon lääkärille.

Lääkäri siemaisi vettä ja antoi pullon takaisin *Obersoldatille*. Hän tarttui ajajan käteen tarkastellakseen vammoja tarkemmin. Se ei näyttänyt hyvältä. Käsi oli veren peitossa ja pikkurilli oli repeytynyt irti. Nimetön oli murtunut pahoin ja keskisormesta näytti puuttuvan pää.

"Wir müssen operieren", lääkäri totesi ja lisäsi, että hän antaisi ensiapua tässä ja nyt. Hän ei ryhtynyt selittämään, että todennäköisesti leikkaus merkitsisi sitä, että vähintään nimetön jouduttaisiin poistamaan, pahimmassa tapauksessa koko käsi.

Hän lähetti *Obersoldatin* hakemaan paarit, ajaja oli kalmankalpea ja edelleen hengästynyt. Lääkäri avasi olkalaukkunsa ja otti esiin verenvuodon tyrehdyttämiseen ja murtuneiden luiden sitomiseen tarvittavat välineet.

"Vielen Dank, Herr Doktor", ajaja läähätti. *"Vielen Dank."*

"Nichts zu danken, Soldat." Lääkäri vältti katsekontaktia potilaaseen ja sitoi käden tyynesti.

"Mein Name ist Karl Günther Schmidt, Herr Doktor."

Lääkäri nyökkäsi ja mutisi jotain. Hänen tapanaan ei ollut ystävystyä potilaidensa kanssa. Se oli epäammattimaista.

"Und Sie?" Ja teidän?

Jokin äänessä sai lääkärin vilkaisemaan Karl Güntheriä. Hän näki silmissä pelkoa ja tunsi, että hänen oli pakko vastata.

"Ich bin Doktor Josef Mengele, Untersturmführer."

2

Tohtori Mengelen tehtäväksi tuli leikata Karl Güntherin käsi. Leikkaus sujui hyvin ja käsi onnistuttiin pelastamaan. Silti nimetön ja keskisormen pää kärkinivelen kohdalta jouduttiin poistamaan. Nilkka oli nyrjähtänyt, mutta se paranisi aikanaan.

Muutamaa päivää myöhemmin Mengelelle myönnettiin ensimmäisen luokan rautaristi rohkeudesta taistelussa sekä *Medaille für deutsche Volkspflege*, kunniamerkki Saksan kansanterveyden edistämisestä. Konekiväärin kuulan hipaisusta olkapäähän hän sai *Verwundetenabzeichen in Schwarz*, mitalin taistelussa haavoittumisesta. Tapahtumaraportissa häntä kuvattiin erittäin taitavaksi *Truppenarzti*ksi ja hänen sanottiin toimineen kunniakkaasti vihollisen hyökätessä.

Käden vammautumisen vuoksi Karl Günther siirrettiin rintamalta toimistotyöhön *Wehrmachtin*, Saksan armeijan palvelukseen Berliinissä. Hän sai korpraalin arvon, *Gefreiter*, sekä saman *Verwundetenabzeichen in Schwarz* -mitalin kuin Mengelekin. Myöhemmin hänet lähetettiin Tanskaan, jossa hän työskenteli miehitysarmeijan pääesikunnassa.

Mengele ylennettiin kapteeniksi vuonna 1943 eli hän sai *SS-Hauptsturmführerin* arvon. Samana vuonna hänestä tuli ylilääkäri *Zigeunerfamilienlagerissa*, siinä osassa Auschwitz-Birkenauin keskitysleiriä, jolla pidettiin romaniperheitä. Pian sen jälkeen Heinrich

Himmler nimitti hänet koko leirin ylilääkäriksi, ja siinä työssä hän toimi keskitysleirin sulkemiseen saakka vuonna 1945 puna-armeijan lähestyessä. Häntä kutsuttiin nimellä *der Todesengel*. Kuoleman enkeli.

Josef Mengelen ja Karl Günther Schmidtin ensitapaamisesta kului seitsemän vuotta ennen kuin he kohtasivat uudestaan.

Islanti

1977

3

Taksinkuljettajaa oli ammuttu niskaan.

Ensimmäinen luoti oli räjäyttänyt reiän pääkalloon, repinyt tiensä aivojen läpi ja tullut ulos vasemmasta silmästä. Silmä, verta ja luunsirpaleita oli roiskahtanut kojelaudalle ja tuulilasiin. Luoti ei ollut lävistänyt auton kattoon vaan juuttunut siihen ja tehnyt lommun ja reiän pinnoitukseen. Jälkimmäinen luoti oli mennyt uhrin päähän sisään samasta kohdasta ja pysähtynyt otsaluuhun.

Lynghagi-kadun asukas oli ollut matkalla töihin, kun hän havaitsi auton lähellä Ægisíðan kulmaa. Se oli musta varsin uusi BMW. Valot paloivat ja moottori kävi. Mies oli nähnyt kuljettajan riiputtavan päätään ja oli arvannut, että jokin oli hätänä. Kuljettajan puoleiselle ovelle päästyään hän näki kuljettajan loukkaantuneen ja kasvoista valuvan verta. Mies koputti ikkunaan, mutta kuljettaja ei reagoinut mitenkään vaan piteli vasemmalla kädellä ohjauspyörästä. Mies avasi oven.

”Huomenta, onko kaikki kunnossa?”

Kuljettaja ei vastannut ja mies alkoi epäillä pahinta. Hän kosketti kuljettajan vasenta kättä ohjauspyörän päällä. Se oli kylmä ja mies vetäisi kätensä pois.

Ehkä hänellä on vain kylmät kädet, mies ajatteli, mutta tiesi, ettei asia ollut niin. Elävä käsi ei tuntunut noin kylmältä.

Mies lähti juoksemaan kotiinsa soittaakseen poliisille, mutta hidasti sitten askeleitaan. Taksinkuljettajalla ei ollut kiirettä.

Kun Héðinn Vernharðsson saapui rikospaikalle vähän myöhemmin, muutamia asukkaita oli kokoontunut taksin läheisyyteen. Nähtävää ei ollut paljon, mutta ihmiset tuijottivat ja pulisivat keskenään, heillä ei tuntunut olevan mitään tarpeellisempaa tekemistä tuona kauniina toukokuun aamuna. Hän pysäköi Ford Consulin ja näki kaksi univormupukuista poliisia, jotka vartioivat autoa ja pitivät huolta, ettei kukaan tullut liian lähelle. Héðinn saapui paikalle ensimmäisenä heidän jälkeensä; hän asui lähellä Fálkagatalla. Hän oli lähtenyt ulos heti puhelun saatuaan. Koskematon kahvikuppi jäi keittiön työtasolle jäähtymään.

”Huomenta”, nuorempi poliisikonstaapeli tervehti. Hän ja Héðinn olivat tuttuja. Héðinn vastasi tervehdykseen ja nyökkäsi vanhemmalla konstaapelille. Tämä vastasi samalla tavoin viileästi.

”Mitä olette saaneet selville?” Héðinn kysyi ja nyökkäsi taksin suuntaan.

”Ei paljoakaan”, nuorempi konstaapeli vastasi ja viittasi Héðinnin auton luo. ”Varmistimme, että hän on kuollut, mutta ruumis oli jo kylmä, kun todistaja löysi sen.”

He tulivat kuljettajanpuoleiselle ovelle, joka oli puolittain auki. Héðinn tarkasteli tuulilasin veriroiskeita.

”Häntä ammuttiin päähän”, konstaapeli sanoi ja osoitti.

”Varmaan niskaan verestä päätellen”, Héðinn totesi.

”Varmaankin”, konstaapeli vastasi.

”Todistaja avasi oven tarkistaakseen kuljettajan. Siksi se on auki. Me emme ole koskeneet mihinkään.”

Koskettamatta mitään Héðinn kurkisti autonovesta sisään. Vainajan vasen käsi piteli ohjauspyörää, nimettömässä oli sormus, joka näytti kultaiselta. Villapaidan hiha oli vedetty kyynärvarren puoliväliin ja Héðinn erotti vaalean jäljen kohdassa, jossa kellonranneke oli suojannut ihoa auringonvalolta.

”Kello on saatettu viedä, se viittaa ryöstöön. Sormus on kuitenkin jätetty paikoilleen”, Héðinn totesi ja mietti, että ehkei murhaaja ollut halunnut koskettaa ruumista sen enempää eikä vetää sormusta pois sormesta. Hän vilkaisi taksamittaria ja näki, että se kävi yhä.

”Mittari on päällä”, hän totesi. ”Meidän pitäisi kyetä selvittämään, mihin aikaan hän otti kyytiin viimeisen asiakkaansa.”

Hän kaivoi taskustaan pikkuruisen muistikirjan ja lyijykynän ja kirjasi muistiin mittarin lukeman ja ajan sekä havaitsemiaan yksityiskohtia mahdollisesta ryöstöstä ja muusta.

”Onko hänen nimensä tiedossa?” Héðinn kysyi.

”Ei, emme nähneet henkilöpapereita, mutta asemalla tarkastetaan rekisterinumero ja auton tiedot. Sen pitäisi selvitä pikimmiten.”

”Aivan niin”, Héðinn sanoi. Hän havaitsi lommon auton katosssa, aivan tuulilasin vieressä. Hän merkitsi muistiin, että se saattoi olla luodin aiheuttama.

”Älä koske mihinkään, Héðinn”, vanhempi konstaapeli huusi kyllin kovaa, että katsojatkin kuulivat.

Héðinn heilautti miehelle kättään ja nyökkäsi. Hän oli tottunut siihen, että vanhemmat konstaapelit ojensivat häntä usein. Heitä harmitti, että Héðinnistä oli tehty rikosylikonstaapeli vasta 27-vuotiaana tämän työskenneltyä muutaman vuoden partiopoliisina. Se ei ollut varsinaista kateutta vaan yleistä vastustusta nuorempien miesten menestyksestä ja tyytymättömyyttä muuttuneisiin oloihin.

Nuorempi konstaapeli tuhahti.

”Hän on sietämätön”, hän sanoi.

”Ehkä jututamme todistajaa sillä aikaa kun odotamme tekniikan väkeä”, Héðinn totesi ja vältti vastaamasta.

Ruumiin löytänyt mies seisoskeli käsivarret rinnalla ristissä vähän sivussa tilannetta tarkastelevasta joukosta. Héðinn meni puhumaan hänen kanssaan ja kysyi miltä paikalla oli näyttänyt. Mies vastasi selkeästi mutta ei juuri tiennyt muuta kuin sen, mikä oli jo

käynyt selville, tai mitään mistä voisi olla hyötyä tutkinnassa. Hän ei ollut nähnyt ketään kuljeksimassa paikalla. Heidän keskustellessaan paikalle saapui toinen poliisiauto, ja kaksi muuta poliisikonstaapelia asettuivat vahtimaan rikospaikkaa. Vähän myöhemmin saapui tekninen tutkija. Hän ajoi punaista kuplavolkkaria, ja näky oli vaikuttava, kun pitkä ja laiha mies työntyi ulos autosta.

”Mutta huomasitko jotain yöllä tai aiemmin aamulla?” Héðinn kysyi todistajalta ja vilkaisi tekniikan miestä.

”Ai mitä jotain?”

”Ihan mitä vain. Jotain, mikä voisi liittyä tapaukseen.”

”Ei, enpä usko.”

”Etkä kuullut mitään?”

”Tarkoitatko laukausta?” todistaja kysyi ja tajusi lopulta, mitä Héðinn ajoi takaa. ”Ei, en huomannut mitään sellaista. Tämä oli ihan tavallinen aamu, kunnes huomasin auton.”

”Aivan niin”, Héðinn sanoi.

Heidän olisi kyseltävä kadun asukkailta, oliko kukaan kuullut laukausta, sillä se saattaisi auttaa murhan ajoittamisessa. Hän kiitti todistajaa ja kertoi, että tähän saatettaisiin ottaa vielä yhteyttä. He hyvästelivät ja Héðinn siirtyi takaisin auton luo, missä tekniikan mies oli aloittanut työnsä. Héðinn aikoi tervehtiä tätä, kun nuorempi konstaapeli tuli hänen luokseen.

”Ne asemalla saivat selattua esiin auton. Sen omistajaksi on rekisteröity Páll Ósvaldsson. Hän on taksinkuljettaja ja asuu tässä ihan lähellä, Birkimelur nelosessa. Tai ehkä pitäisi sanoa, että asui.”

Héðinn hymyili vinosti. ”Täytyy vahvistaa, että kuljettaja on omistaja.”

Konstaapeli oli samaa mieltä, ja kummastakin tuntui varmalta, että kuollut mies ja omistaja olivat yksi ja sama henkilö, mikään ei viitannut muuhun.

Héðinn asteli teknisen tutkijan luo, joka oli nimeltään Önundur. Hän oli jo ehtinyt kuvata rikospaikkaa filteritön Camel suupielestä roikkuen, ja he keskustelivat, miten toimittaisiin ja mitä etsittäisiin.

Héðinn ei ollut lyhyt mieheksi, mutta joutui suoristamaan selkäänsä pystyäkseen katsomaan Önunduria kasvoihin.

”Aion tutkia asiaa tarkemmin”, Önundur totesi alas Héðinnille, ”mutta minusta näyttää, että häntä on ammuttu kahdesti.”

”Molemmat luodit niskaanko?” Héðinn ei ollut tutkinut ampumahaavoja erityisemmin.

”Niin, lähes samaan kohtaan.”

”Tässä on kyse puhtaasta teloituksesta”, Héðinn totesi ja siveli viiksiansa peukalollaan ja etusormellaan.

”Siltä se näyttää”, Önundur myönsi ja veti savua sisäänsä.

”Eikös tämä olekin sinun ensimmäinen murhatapauksesi?”

Héðinn kipristi huuliaan, nyökkäsi sitten.

”Juu, tämä on ensimmäinen murhatapaukseni.”

4

Markús Möller, Kansallisen rikospoliisin päällikkö, silmäili pikaisesti muistion Lynghagin murhasta. Rivejä oli vain muutama, ja ilmoituksen saapumisesta oli kulunut muutama tunti. Siitä asti kun Kansallinen rikospoliisi aloitti toimintansa vuoden alussa ja Markús astui virkaansa, töitä oli kertynyt yllin kyllin. Tutkittavana oli neljä laajaa tapausta – kolme katoamista ja murha – minkä lisäksi moni pienempi tapaus teetti töitä samoin kuin Reykjavíkin rikostuomioistuimelta perityt tapaukset. Kaikki tämä Kansallisen rikospoliisin viiden ensimmäisen kuukauden aikana. Ja nyt sitten taksinkuljettajan murha. Markús huokasi ja otti piippunsa tuhkakupista. Hän oli juuri ehtinyt sytyttää sen, kun ovelle koputettiin. Hän kutsui neiti Magnhildurin sisään.

”Teesi”, nainen sanoi ja asetti valkoisen posliinikupin kirjoituspöydälle Markúksen eteen.

”Kiitos, ystäväiseni”, Markús sanoi hymyillen.

”Halusit kuulla heti kaikki uutiset Lynghagin murhasta”, neiti Magnhildur sanoi.

”Niin?” Markús sekoitti teetään, Earl Greytä, jossa oli tilkka maitoa.

”He uskovat tietävänsä, kuka uhri on”, neiti sanoi. ”Páll Ósvaldsson, taksinkuljettaja, joka omisti auton.”

”Jaha, selvä”, Markús totesi ja laski lusikan aluslautaselle. Hän nyökkäsi sihteerille kiitokseksi ja merkiksi siitä, ettei tarvinnut muuta.

Sihteeri oli juuri sulkenut oven takanaan, kun Markús tajusi, kuka mies oli. Hän oli kohottanut kupin huulilleen mutta laski sen alas ja vahvasti nimen mielessään.

”Ósvaldsson?” hän mutisi epäuskoisena tyhjälle toimistolleen. Ei epäilystäkään, juuri niin sihteeri oli sanonut. Hän painoi sisäpuhelimien nappia.

”Neiti Magnhildur, kutsuhan Héðinn välittömästi puheilleni.”

Héðinn sai Markúksen toimiston kutsun autonsa radiopuhelimeen. Ajatus rikospaikalta poistumisesta ei ilahduttanut häntä, mutta hän oli saanut tutkimuksensa valmiiksi ja tekninen tutkija osasi tehdä työnsä ilman apua. Sitä paitsi käsky oli selvä: ei saanut viivyttellä.

Kun hän saapui Markúksen toimiston odotustilaan, neiti Magnhildur otti hänet vastaan kasvoillaan harjaantunut hymy.

”Onko Amiraali paikalla?” Héðinn kysäisi ja käytti Markúksen lisänimeä peittääkseen hermostuneisuutensa, kun joutui tapaamaan tämän.

Sihteeri istui kirjoituskoneensa ääressä kirjoituspöytänsä takana ja vastasi painamalla sisäpuhelimensa nappia.

”Héðinn on täällä”, sihteeri ilmoitti.

”Lähetä sisään”, puhelimesta kuului.

”Ole hyvä”, sihteeri sanoi ja hymyili taas.

Héðinn oli erottavinaan pilkettä sihteerin silmissä. Hän vastasi hymyyn ja kiitti ennen kuin astui huoneeseen.

Markúksen toimisto oli kauniisti mutta vanhanaikaisesti kalustettu. Jykevä kirjoituspöytä oli tummaa puuta ja sillä oli vihreä-varjostiminen pöytälamppu. Seinillä oli kauniita ja epäilemättä kalliita maalauksia, joissa kaikissa oli laivoja tai merta. Piipputupakan haju leijui ilmassa. Héðinn tervehti ja Markúksen viittauksesta hän istuutui toiseen nahkatuoliin pöydän eteen.

”Kuinka tutkinta etenee?” Markús kysyi ja raapaisi tulitikun sytyttääkseen piippunsa. Hänellä oli yllään raidallinen puku ja liivi sekä musta solmio.

VUOSIKYMMENTEN TAKAISET TAPAHTUMAT NOUSEVAT PINTAAN, KUN ISLANNISSA LÖYTYY TAPETTU TAKSIKUSKI. JÄLJET JOHTAVAT SOTA-AIKAAN, NATSEIHIN JA JOSEF MENGELEEN.

Vuonna 1942 kenttälääkäri pelastaa sotilaan palavasta panssari-vaunusta. Hänen nimensä on Karl Günther Schmidt, ja lääkäri on tohtori Josef Mengele. Miehet tapaavat taas sodan jälkeen molempien ollessa pakomatalla.

Kolmekymmentäviisi vuotta myöhemmin Reykjavikissa nuori poliisietsivä Hédinn Vernhardsson alkaa tutkia kylmäveristä taksinkuljettajan murhaa. Uhri oli tunnettu natsien yhteistyökumppani Kööpenhaminassa sodan aikana.

Selviää, että tapetun taksikuskin kotona asuu saksalainen Karl Günther Schmidt. Pian etsivä Vernhardsson huomaa sotkeutuneensa johonkin suurempaan kuin yhteen murhaan – salaliittoon, jolla on maailmanlaajuiset vaikutukset.

Mies varjoista on toinen osa Jäämaa-dekkarisarjassa, jossa poliisi Hédinn jahtaa Islannissa tapahtuvien raakojen murhien tekijöitä. Näyttämönä toimii Islannin jylhä ja arvaamaton luonto.

DOCENDO

KL 84.2

Kansi: Justine Florio/
Taittopalvelu Yliveto Oy

www.docendo.fi

ISBN 978-952-850-142-8

9 789528 501428